

پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی

مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی از منظر قرآن کریم

رمضان علی تبار فیروزجایی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۴۰۲

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

طراح جلد: پدram فرخ‌نیا

چاپ و صحافی: الغدیر

سرشناسه: علی تبار فیروزجایی، رمضان، ۱۳۵۲.

عنوان و نام پدیدآور مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی از منظر قرآن کریم / رمضان علی تبار فیروزجایی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۳۵۸.

شابک: ۰ - ۵۷۱ - ۱۰۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: علوم انسانی (اسلام).

موضوع: *Humanities (Islam).

موضوع: علوم انسانی (اسلام) - جنبه‌های قرآنی.

موضوع: *Humanities (Islam) - Qur'anic teaching.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: BP ۲۳۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۰۰۲۱۸

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدبهشتی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶، تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران، خیابان انقلاب، رویروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

۵۲	..... گفتار چهارم) لغوی و ادبیات اسلامی و فلسفه اسلامی و ادبیات اسلامی و فلسفه اسلامی
۵۲	..... الف) رابطه انسان با انسان در فلسفه اسلامی (۱)
۹۲	..... ب) رابطه انسان با خداوند در فلسفه اسلامی (۱-۱)
۷۷	..... ج) رابطه انسان با خداوند در فلسفه اسلامی (۲-۱)
۸۱	..... فصل دوم: برابری و تفاوت فلسفه و فلسفه اسلامی (۱-۱)
۸۲	..... گفتار اول: رابطه فلسفه و فلسفه اسلامی (۱)
۸۲	..... الف) مفهوم فلسفه لغوی و فلسفه اسلامی (۱)
۸۲	..... ب) مفهوم فلسفه فلسفی و فلسفه اسلامی (۱)
۸۳	..... ج) مفهوم فلسفه فلسفی و فلسفه اسلامی (۲)
۸۳	..... د) مفهوم فلسفه فلسفی و فلسفه اسلامی (۳)

فهرست

۱۳	..... پیشگفتار
۱۷	..... مقدمه
۱۷	..... الف) کلیات
۱۷	..... ۱) تبیین مسأله
۱۹	..... ۲) اهمیت و ضرورت‌های تحقیق
۱۹	..... ۳) سؤال‌های اصلی و فرعی تحقیق
۱۹	..... ۳-۱) سؤال اصلی تحقیق
۱۹	..... ۳-۲) سؤال‌های فرعی
۲۰	..... ۴) فرضیه یا فرضیه‌های تحقیق
۲۰	..... ۵) پیش‌فرض‌های تحقیق
۲۱	..... ۶) روش پژوهش
۲۱	..... ۶-۱) روش جمع‌آوری اطلاعات
۲۱	..... ۶-۲) روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۲۱	..... ۶-۳) روش استخراج مبانی از قرآن
۲۲	..... ۷) اهداف تحقیق
۲۳	..... ۸) پیشینه تحقیق
۲۵	..... ۹) نقد و نوآوری‌های تحقیق

- ۲۵ ..... (ب) مفهوم‌شناسی
- ۲۵ ..... (۱) مبانی
- ۲۶ ..... (۱-۱) مبانی بعید و مبانی قریب
- ۲۷ ..... (۱-۲) مبانی مشترک (عام) و مبانی اختصاصی
- ۲۷ ..... (۱-۳) اصول و قواعد
- ۲۸ ..... معرفت‌شناسی
- ۳۰ ..... (۳) علوم انسانی اسلامی
- ۳۲ ..... (۴) مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی از منظر قرآن

بخش اول

قلمروشناسی علوم انسانی اسلامی از منظر قرآن و برابند

روش‌شناختی آن ۳۵

فصل اول: شبکه‌کنش‌های انسانی و قلمروی دانش‌های مرتبط از منظر قرآن... ۴۰

گفتار اول) قلمروی رابطه انسان با خود و دانش‌های مرتبط ۴۵

الف) روابط شناختی ۴۵

ب) روابط غیرشناختی ۴۶

گفتار دوم) قلمروی رابطه انسان با دیگران (افراد و جامعه) و دانش‌های مرتبط... ۴۹

الف) مسائل درونی انسان ۵۱

ب) مسائل تکلیفی - ارزشی ۵۴

ج) مسائل اجتماعی و جامعه‌شناختی (علوم اجتماعی) ۵۸

د) مسائل زیبایی ۶۳

ه) مسائل ناظر به زمان گذشته (تاریخ) و آینده ۶۳

و) سایر مسائل انسانی - اجتماعی ۶۸

گفتار سوم) قلمروی روابط انسان با خدا و دانش‌های مرتبط ۶۸

الف) رابطه معرفتی و تصدیقی (ایمانی) ۶۹

ب) رابطه عملی ۷۰

ج) رابطه مربوبیت و مملوکیت ۷۱

گفتار چهارم) قلمروی روابط انسان با جهان پیرامون و دانش‌های مرتبط.....	۷۲
الف) رابطه انسان با اشیاء.....	۷۳
ب) رابطه انسان با حیوانات.....	۷۴
ج) رابطه انسان با جنیان و شیاطین.....	۷۷
فصل دوم: برآیند و نتایج قلمروشناسی علوم انسانی.....	۸۱
گفتار اول) برآیند قلمروشناسی در تقد قلمروی علوم انسانی سکولار.....	۸۲
الف) محدودیت قلمروی موضوعی علوم انسانی رایج.....	۸۲
ب) محدودیت قلمروی مسائل علوم انسانی رایج.....	۸۳
ج) محدودیت قلمروی رشته‌های علوم انسانی رایج.....	۸۳
د) محدودیت منابع معرفتی علوم انسانی رایج.....	۸۳
ه) محدودیت روش‌شناختی علوم انسانی رایج.....	۸۴
گفتار دوم) برآیند قلمروشناسی در مؤلفه‌های علوم انسانی اسلامی.....	۸۴
الف) تنوع ماهوی مفاهیم و مسائل علوم انسانی.....	۸۴
ب) اعتباریات انسانی، بل ارتباطی بین دو حقیقت تکوینی.....	۸۸
ج) تنوع رشته‌های علوم انسانی اسلامی.....	۹۱
د) توسعه‌یابندگی و پیش‌رونده‌بودن قلمروی علوم انسانی اسلامی.....	۹۸
ه) توحیدمحوری در شبکه‌کنش‌ها و روابط انسانی و در علوم انسانی.....	۱۰۰
و) تنوع و تکرر منابع و ابزارهای معرفتی.....	۱۰۱
ز) تنوع کارکردی علوم انسانی اسلامی.....	۱۰۳
خلاصه و جمع‌بندی بخش اول.....	۱۰۶

بخش دوم

منبع‌شناسی علوم انسانی اسلامی از منظر قرآن و برآیند	
روش‌شناختی آن.....	۱۰۷
فصل اول: منابع معرفتی و انواع آن.....	۱۰۸
گفتار اول) چیستی منبع معرفتی.....	۱۰۸
گفتار دوم) ضرورت منبع‌شناسی علوم انسانی.....	۱۱۰

- گفتار سوم) انواع منابع علوم انسانی..... ۱۱۱
- الف) منبع و فاعل ایجادى معرفت از منظر قرآن ۱۱۱
- ب) منابع معرفت‌شناختی و نسبت و مناسبات آن‌ها..... ۱۲۴
- ۱) نسبت و مناسبات منابع معرفتی با همدیگر ۱۲۵
- ۲) نقش استقلالی و غیراستقلالی (ابزاری) منابع معرفتی ۱۲۸
- فصل دوم: منابع معرفتی درون‌خیز (انفسی)..... ۱۲۹**
- گفتار اول) عقل به‌مثابه منبع و ابزار معرفتی علوم انسانی..... ۱۲۹
- الف) معناشناسی عقل و مترادف‌های آن در قرآن..... ۱۲۹
- ۱) عقل و تعقل ۱۳۰
- ۲) قلب ۱۳۱
- ۳) لب ۱۳۳
- ۴) فزاد ۱۳۳
- ۵) نظر و فکر ۱۳۴
- ۶) تدبیر و تکبیر ۱۳۵
- ۷) بصر و بصیرت ۱۳۵
- ۸) فقه و تفقه ۱۳۶
- ب) کارکردهای عقل از منظر قرآن کریم..... ۱۳۷
- ۱) کارکردهای نظری و عملی عقل..... ۱۳۷
- ۲) کارکردهای افقی (ظاهری) و عمودی (باطنی)..... ۱۴۰
- ۳) کارکردهای منبعی و ابزاری عقل ۱۴۱
- ۴) کارکردهای زیرساختی و روساختی عقل در علوم انسانی..... ۱۴۶
- گفتار دوم) فطرت به‌مثابه منبع و ابزار معرفتی علوم انسانی ۱۵۲
- الف) معناشناسی فطرت ۱۵۲
- ب) فطرت‌مندی انسان ۱۵۳
- ج) کارکردهای فطرت در علوم انسانی..... ۱۵۵
- ۱) کارکردهای منبعی فطرت ۱۵۶
- ۲) کارکردهای ابزاری فطرت..... ۱۵۷
- گفتار سوم) قلب و شهود قلبی به‌مثابه منابع و ابزار معرفتی..... ۱۵۹

- الف) معناشناسی قلب و شهود قلبی در قرآن..... ۱۶۰
- (۱) مراتب وجودی قلب..... ۱۶۳
- (۲) تفاوت قلب و عقل..... ۱۶۳
- ب) کارکردهای قلب در علوم انسانی از منظر قرآن..... ۱۶۴
- (۱) کارکردهای غیر معرفتی قلب..... ۱۶۴
- (۲) کارکردهای معرفتی قلب از منظر قرآن..... ۱۶۵
- فصل سوم: منابع برون خیز (آفاقی) علوم انسانی اسلامی..... ۱۷۲**
- گفتار اول) وحی (قرآن) به عنوان منبع معرفتی علوم انسانی اسلامی..... ۱۷۲
- الف) معناشناسی وحی..... ۱۷۲
- ب) کارکردهای معرفتی قرآن در علوم انسانی..... ۱۷۵
- (۱) منبع مبادی و مبانی علوم انسانی اسلامی..... ۱۷۷
- (۲) منبع قضایا و مسائل علوم انسانی..... ۱۸۰
- گفتار دوم) سنت معصومین علیهم السلام به عنوان منبع معرفتی علوم انسانی..... ۱۸۵
- الف) معناشناسی سنت و سیره معصومین علیهم السلام..... ۱۸۵
- ب) کارکردهای معرفتی سنت و سیره در علوم انسانی از منظر قرآن کریم..... ۱۸۸
- (۱) ارزش معرفتی سنت از منظر قرآن کریم..... ۱۸۸
- (۲) منبعیت سنت در تولید علوم انسانی..... ۱۹۲
- (۳) منبع مبانی و مبادی علوم انسانی اسلامی..... ۱۹۴
- گفتار سوم) تاریخ و گذشته بشر به عنوان منبع معرفتی علوم انسانی..... ۱۹۹
- الف) معناشناسی..... ۱۹۹
- ب) کارکردهای معرفتی تاریخ در علوم انسانی از منظر قرآن کریم..... ۲۰۱
- (۱) منبع تفکر و تعقل..... ۲۰۴
- (۲) منبع عبرت گیری و عبرت آموزی..... ۲۰۵
- (۳) منبع انباشت تجربه های انسانی..... ۲۰۷
- (۴) منبع سنت شناسی الهی..... ۲۰۹
- (۵) منبع الگوشناسی و الگویی..... ۲۱۰
- (۶) منبع تمدن شناسی و بستر تمدن سازی..... ۲۱۲
- (۷) منبع آینده پژوهی و آینده نگاری..... ۲۱۴

- گفتار چهارم) طبیعت به‌عنوان منبع معرفتی از منظر قرآن کریم..... ۲۱۵
- الف) معناشناسی..... ۲۱۵
- ب) کارکردهای معرفتی طبیعت در علوم انسانی..... ۲۱۶
- ۱) طبیعت به‌مثابه منبع معرفت..... ۲۱۶
- ۲) منبع تفکر و تعقل..... ۲۱۹
- ۳) طبیعت به‌عنوان منبع خداشناسی و خداپابوری:..... ۲۲۰
- ۴) طبیعت به‌عنوان منبع معادشناسی..... ۲۲۱
- ۵) منبع عبرت‌گیری و عبرت‌آموزی..... ۲۲۲
- گفتار پنجم) حواس به‌عنوان ابزار معرفتی در علوم انسانی از منظر قرآن..... ۲۲۳
- الف) معناشناسی..... ۲۲۳
- ب) کارکردهای معرفتی حواس در علوم انسانی..... ۲۲۵
- ۱) حس به‌مثابه ابزار معرفت..... ۲۲۶
- ۲) حواس به‌مثابه مبادی علوم..... ۲۲۹
- ۳) حس به‌عنوان مشاهده‌گر آیات تکوینی الهی..... ۲۳۰
- ۴) حس به‌مثابه درگاه قلب..... ۲۳۱
- ۵) حس به‌مثابه گواه و شاهد..... ۲۳۱
- فصل چهارم: برآیند و نتایج منبع‌شناسی علوم انسانی..... ۲۳۲**
- گفتار اول) برآیند منبع‌شناسی در نقد علوم انسانی سکولار..... ۲۳۲
- الف) ظرفیت‌های عقل در نقد علوم انسانی سکولار..... ۲۳۳
- ب) ظرفیت‌های قرآن در نقد علوم انسانی سکولار..... ۲۳۴
- ج) ظرفیت‌های سنت در نقد علوم انسانی سکولار..... ۲۳۷
- گفتار دوم) تکثر و تنوع روش در علوم انسانی اسلامی..... ۲۳۸
- الف) روش‌های بسیط به‌لحاظ انواع منابع معرفتی..... ۲۴۰
- ۱) روش عقلی..... ۲۴۰
- ۲) روش شهودی..... ۲۴۱
- ۳) روش نقلی..... ۲۴۲
- ۴) روش تجربی..... ۲۴۲
- ب) روش‌های تلفیقی (ترکیبی) در علوم انسانی..... ۲۴۳

۲۴۳	ماهیت روش تلفیقی و امکان آن
۲۴۳	انواع روش‌های تلفیقی و معیار آن
۲۴۸	خلاصه و جمع‌بندی بخش دوم

بخش سوم

	اعتبارسنجی در علوم انسانی اسلامی از منظر قرآن و برابند
۲۵۱	روش‌شناختی آن
۲۵۲	فصل اول: واقع‌گرایی و حجیت در علوم انسانی اسلامی
۲۵۲	گفتار اول: واقع‌گرایی و واقع‌نمایی
۲۵۳	الف) ماهیت و چیستی
۲۵۳	۱) واقع و حق
۲۵۵	۲) واقع‌گرایی و واقع‌نمایی
۲۵۷	۳) انواع واقع‌گرایی
۲۶۲	ب) تبیین واقع‌گرایی در علوم انسانی اسلامی
۲۶۳	۱) واقع‌گرایی هستی‌شناختی در علوم انسانی اسلامی
۲۷۴	۲) واقع‌گرایی معرفت‌شناختی در علوم انسانی
۲۸۰	گفتار دوم: حجیت و ارزش معرفتی علوم انسانی اسلامی
۲۸۰	الف) چیستی حجیت و ارزش معرفتی
۲۸۱	۱) حجیت معرفت‌شناختی و منطقی
۲۸۱	۲) حجیت علم‌شناختی
۲۸۲	۳) حجیت شریعت‌شناختی
۲۸۲	ب) معیارهای حجیت و ارزش معرفتی در علوم انسانی اسلامی
۲۸۳	۱) معیار حجیت در گزاره‌ها و قضایای علوم انسانی
۲۸۹	۲) معیار حجیت و اعتبار در نظریه‌ها و نظامات معرفتی (دیسپلین)
۲۹۲	فصل دوم: برابند و نتایج اعتبارشناسی علوم انسانی
۲۹۲	گفتار اول) واقع‌گرایی روش‌شناختی در علوم انسانی اسلامی
۲۹۳	گفتار دوم) تکثر روش‌شناختی

- ۲۹۲ گفتار سوم) نفی و تخطئه حصر روش‌شناختی.....
- ۲۹۷ گفتار چهارم) منطق و ساختار توجیه در علوم انسانی اسلامی.....
- ۲۹۷ الف) منطق انسجام‌گرایی.....
- ۲۹۹ ب) منطق ابتن (مبناگرایی).....
- ۳۰۵ خلاصه و جمع‌بندی بخش سوم.....
- ۳۰۷ جمع‌بندی نهایی تحقیق.....
- ۳۰۸ الف) کارکردهای منابع درون‌خیز.....
- ۳۰۸ ۱) عقل و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۰۹ ۲) فطرت و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۰۹ ۳) قلب و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۱۰ ب) منابع برون‌خیز و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۱۰ ۱) قرآن و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۱۱ ۲) سنت و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۱۱ ۳) تاریخ و کارکردهای معرفتی آن.....
- ۳۱۲ ۵) کارکردهای معرفتی ابزار حس.....
- ۳۱۹ فهرست منابع.....
- ۳۱۹ الف) کتاب.....
- ۳۱۹ منابع فارسی.....
- ۳۲۷ منابع عربی.....
- ۳۳۴ منابع لاتین.....
- ۳۳۶ ب) مقالات.....
- ۳۴۱ فهرست آیات.....
- ۳۵۳ نمایه اعلام.....
- ۳۵۷ نمایه موضوعی.....

پیشگفتار

در پرتو پیروزی انقلاب اسلامی ایران، بار دیگر تعالیم متعالی و مترقی اسلام، به‌عنوان معارف نجات‌بخش، در عرصه‌ی حیات انسان معاصر ظاهر گردید. تجدید حیات اسلام، از سویی بسبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان شد، از دیگر سو باعث نمایان شدن سنت بایگی مسلک‌ها و مکاتب بشرساخته و نظام‌های مبتنی بر آنها در میان دیگر ملل گشت.

بایستگی بسط تحقیق و مطالعه‌ی متقن و منسجم، نظریه‌پردازی و نوآوری در زمینه‌ی مبانی معارف دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن، و ضرورت پرداخت عالمانه و روزآمد به «حوادث واقعه‌ی فکری»، به فراخور شرایط کنونی و درخور این رستخیز رهایی‌بخش، و نیز لزوم آسیب‌شناسی فرهنگ ملی، دفاع درست و دقیق از دین و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساحت قدسی آن و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقلشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی پژوهشی ممحض و کارآمدی را فرض می‌نمود. به‌اقتضای ضرورت‌های پیشگفته، حسب‌الامر رهبر فرهیخته‌ی انقلاب اسلامی آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با تلاش و تدبیر آیت‌الله علی‌اکبر رشاد، «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه‌ی اسلامی» به‌عنوان نهادی علمی فکری، دانشگاهی - حوزوی، در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

پژوهشگاه دارای شخصیت حقوقی مستقل و در حکم نهاد عمومی و

غیردولتی است که اکنون در قالب چهار پژوهشکده‌ی «حکمت و دین‌پژوهی»، «نظام‌های اسلامی»، «فرهنگ و مطالعات اجتماعی»، «دانشنامه‌نگاری دینی» و چند مؤسسه‌ی وابسته، برای تحقق اهداف مذکور در اساسنامه‌ی مصوب خود، فعالیت می‌کند.

پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، که مشتمل بر هفت گروه علمی «معرفت‌شناسی و علوم‌شناختی»، «فلسفه»، «کلام»، «عرفان و معنویت»، «منطق فهم دین»، «قرآن‌پژوهی» و «تخصصی علوم انسانی قرآنی» است، در جهت تحقق اهداف ذیل فعالیت می‌نماید:

۱. بازپژوهش و بازپردازش میراث معرفتی بازمانده از سلف در قلمرو حکمت اسلامی و معرفت دینی؛

۲. تبیین، صورت‌بندی و بازارانه روزآمد مبانی اندیشه دینی؛

۳. تعمیق و توسعه معرفت دینی و نظریه‌پردازی در این عرصه ناظر به نیازهای زمان؛

۴. پاسخ به شبهات القانی در قلمرو عقاید اسلامی و معارف دینی؛

۵. نقد مکاتب و دیدگاه‌های معارض در حوزه‌ی نو‌ساخت‌های اندیشه‌ی دینی و معارف اسلامی.

در راستای تحقق اهداف فوق، هر یک از گروه‌ها، پس از تهیه عنوان‌های مطالعاتی اساسی و اولویت‌گذاری و تهیه پیش‌طرح و تصویب آن در شورای علمی گروه، آن را به اعضای هیئت علمی خود یا محققان عرصه دین‌پژوهی واگذار نموده و با نظارت بر روند اجرای تحقیق و تأیید نهایی، برای دسترسی عموم دانش‌پژوهان حوزه دین‌پژوهی، آن را به نشر می‌رسانند. همچنین به فراخور نیاز به تعمیق و تصحیح آثار تألیفی موجود اهتمام ورزیده و به نشر آنها اقدام می‌نماید.

گروه تخصصی علوم انسانی قرآنی در راستای دستیابی به مبانی آموزه‌های وحیانی در خصوص علوم انسانی در سال ۱۳۸۹ تأسیس شد و به صورت مشخص وظایف ذیل را در دستور کار خود قرار داد:

۱. «دستیابی» به مبانی، اصول، مفاهیم و روش‌های حل مسائل بر اساس آموزه‌های وحیانی در خصوص علوم انسانی؛
  ۲. «پاسخیابی» جهت نیازها و پرسش‌های روزآمد در حیطه علوم انسانی با بهره‌گیری از آیات قرآن و آموزه‌های وحیانی؛
  ۳. «داوری» نسبت به مبانی، اصول، تک‌گزارها و روش‌های حل مسائل طرح شده از سوی صاحبان علوم بشری با محک قرآن و آموزه‌های وحیانی در خصوص علوم انسانی؛
  ۴. «نظریه‌پردازی» در موضوعات و روش‌های حل مسئله در خصوص علوم انسانی بر اساس آموزه‌های وحیانی؛
  ۵. «ارائه نظام‌واره» در خصوص علوم انسانی بر اساس آموزه‌های وحیانی.
- یکی از حوزه‌های معرفتی مورد اهتمام خاص در پژوهشگاه، خاصه در گروه‌های پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، منطق علوم انسانی است که تلاش دارد به روش‌شناسی علوم انسانی اسلامی به مثابه دستگاه روشگانی جامع دست یابد.
- پژوهش حاضر با عنوان «مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی اسلامی از منظر قرآن کریم»، تألیف استاد ارجمند رمضان علی‌تبار، در زمینه فلسفه علوم انسانی است. ایشان در این اثر، به استخراج و استنباط مبانی معرفت‌شناختی از منبع وحی و تحلیل و بررسی آن، جهت تولید علوم انسانی اسلامی پرداخته است.
- نگاهی گذرا بر آثار و آرای استاد نشان می‌دهد زمینه‌های مطالعاتی ایشان گستره متنوعی را دربر می‌گیرد. عرصه‌های گوناگونی همچون: ۱. فلسفه‌های مضاف، ۲. فلسفه دین و فلسفه معرفت دینی، ۳. فلسفه علم، ۴. علم دینی، به‌ویژه علوم انسانی اسلامی، ۵. منطق فهم دین.
- در تحقیق حاضر به سه محور کلی در حوزه مبانی معرفت‌شناختی علوم انسانی اسلامی از منظر قرآن کریم پرداخته شده است: قلمرو معرفتی علوم انسانی، منابع معرفتی علوم انسانی و اعتبارسنجی علوم انسانی.

در پایان از محقق محترم حجت‌الاسلام والمسلمین رمضان علی‌تبار و همچنین ارزیابان محترم حجت‌الاسلام والمسلمین آقایان محمد عابدی و علیرضا پیروزمند، اعضای محترم شورای علمی گروه تخصصی علوم انسانی قرآنی و گروه منطق فهم دین که با سعه صدر در تولید و بالندگی اثر تلاش کردند قدردانی نموده و توفیقاتشان را از خدای سبحان خواستاریم.

در خاتمه امیدواریم خوانندگان فرهیخته این کتاب، با ارائه نظرات ارزنده خود، ضمن کمک به تکمیل این تحقیق ارزشمند، ما را در ارائه آثار برتر دیگر یاری فرمایند.

گروه تخصصی علوم انسانی قرآنی و گروه منطق فهم دین

پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی